

Πελαγία Κατσιμπρή

Ρευματολόγος

Επιμελήτρια Β΄

Δ΄ Παθολογική Κλινική

Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο <<ΑΤΤΙΚΟΝ>>

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΟΣ ΕΡΥΘΗΜΑΤΩΔΗΣ ΛΥΚΟΣ

- Πρότυπη πολυσυστηματική αυτοάνοση νόσος
- Γυναίκες:άντρες 9:1
- Αφροαμερικανοί > λευκοί
- Στην Ευρώπη πάσχουν περίπου 500.000 άνθρωποι
- Εμφανίζεται σε νεαρές ηλικίες

- Ποικιλία στις κλινικές εκδηλώσεις, μακροχρόνια πορεία και πρόγνωση
- Πολυπαραγοντική αιτιολογία (ορμονικοί, ψυχο-νευρο-ενδοκρινικοί, ιογενείς, υπεριώδης ακτινοβολία, φάρμακα)
- Χαρακτηρίζεται από διεγερμένα αυτοαντιδραστικά Β και Τ λεμφοκύτταρα που οδηγούν στη παραγωγή αυτοαντισωμάτων και ανοσοσυμπλεγμάτων που προκαλούν βλάβες στα κύτταρα και ιστούς.

Βασικός Ανοσολογικός Μηχανισμός

- Διαταραχή της ανοσορύθμισης
- Υπέρπαραγωγή αυτοαντισωμάτων, τα οποία ο οργανισμός αδυνατεί να καταστήσει.
(διέγερση των CD4 και B λεμφοκυττάρων που διαφεύγουν την επιτήρηση των CD8 T λεμφοκυττάρων)
- Αντιγόνα στρέφονται κατά οργάνων στόχων ή κατά των αντιγόνων των μεμβράνων των κυττάρων.
- Δημιουργία ανοσοσυμπλεγμάτων που εναποτίθενται στα μικρά αγγεία αρθρώσεων, νεφρικών σπειραμάτων ή αγγεία άλλων οργάνων προκαλώντας φλεγμονώδη αντίδραση και νέκρωση.

ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΟΡΓΑΝΩΝ ΣΤΟ ΣΕΛ

Μάτια	Ραγοειδίτιδα, επισκληρίτιδα, οπτική νευρίτιδα.
Δέρμα	Εξάνθημα πεταλούδας, δισκοειδές εξάνθημα, υποξύς δερματικός λύκος, φωτοευαισθησία.
Καρδιά-πνεύμονες	Πλευρίτιδα, πνευμονίτιδα, πνευμονική υπέρταση, περικαρδίτιδα, μυοκαρδίτιδα, ενδοκαρδίτιδα.
Γαστρεντερικό	Ηπατομεγαλία, σπληνομεγαλία, μεσεντερική αγγειίτιδα, χολική κίρρωση.
Νεφρό	Σπειραματονεφρίτιδα
Μυοσκελετικό	Αρθραλγίες, αρθρίτιδα, μυαλγίες, μυοσίτιδα.
ΚΝΣ	Επιληψία, ψύχωση, πολυνευροπάθεια, μυελίτιδα, εγκεφαλοπάθεια.
Γενικά	Πυρετό, απώλεια βάρους, κόπωση, λεμφαδενοπάθεια.

ACR ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΣΕΛ

Για την ταξινόμηση της νόσου χρειάζονται >4 από τις 11 διαταραχές.

1. **Εξάνθημα πεταλούδας.**
2. **Δισκοειδές εξάνθημα.**
3. **Φωτοευαισθησία.**
4. **Στοματικά έλκη.**
5. **Αρθρίτιδα.**
6. **Ορογονίτιδα.**
7. **Διαταραχές νεφρών α.>0.5γρ/24ωρο λεώκωμα ή β.>3+ λεύκωματουρια ή γ.κύλινδροι κυττάρων.**
8. **Νευρολογικές διαταραχές α. Επιληψία ή β. Ψύχωση**
9. **Αιματολογικές διαταραχές α. Αιμολυτική αναιμία ή β. Λευκοπενία ή γ. Λεμφοπενία ή δ. Θρομβοπενία**
10. **Διαταραχές ανοσοποιητικού α. +DNA ή β. +Sm ή γ. +abAPL**
11. **Παρουσία ANA.**

Frequency of symptoms of systemic lupus erythematosus

Symptoms	Percent at onset	Percent at anytime
Fatigue	50	74-100
Fever	36	40-80+
Weight loss	21	44-60+
Arthritis or arthralgia	62-67	83-95
Skin	73	80-91
Butterfly rash	28-38	48-54
Photosensitivity	29	41-60
Mucuous membrane lesion	10-21	27-52
Alopecia	32	18-71
Raynaud's phenomenon	17-33	22-71
Purpura	10	15-34
Urticaria	1	4-8
Renal	16-38	34-73
Nephrosis	5	11-18
Gastrointestinal	18	38-44
Pulmonary	2-12	24-98
Pleurisy	17	30-45
Effusion		24
Pneumonia		29
Cardiac	15	20-46
Pericarditis	8	8-48
Murmurs		23
ECG changes		34-70
Lymphadenopathy	7-16	21-50
Splenomegaly	5	9-20
Hepatomegaly	2	7-25
Central nervous system	12-21	25-75
Functional		Most
Psychosis	1	5-52
Convulsions	0.5	2-20

Adapted from: Von Feldt JM, Postgrad Med 1995; 97:79.

ΔΕΡΜΑ ΚΑΙ ΒΛΕΝΟΓΟΝΝΟ

- Εξάνθημα προσώπου δίκην πεταλούδας(μη-ουλώδη)
- Φωτοευαισθησία
- Κνήδωση
- Δισκοειδής εξάνθημα (ατροφία και ουλή)
- Ψιλαφίτη πορφύρα
- Φ. Raynaud
- Livedo reticularis
- Αλωπεκία - 50%
- Επώδυνα έλκη στόματος ή ρινοφάρυγγα

Δικτυωτή Πελίωση (livedo reticularis)

Πρωτοπαθής

Δευτεροπαθής

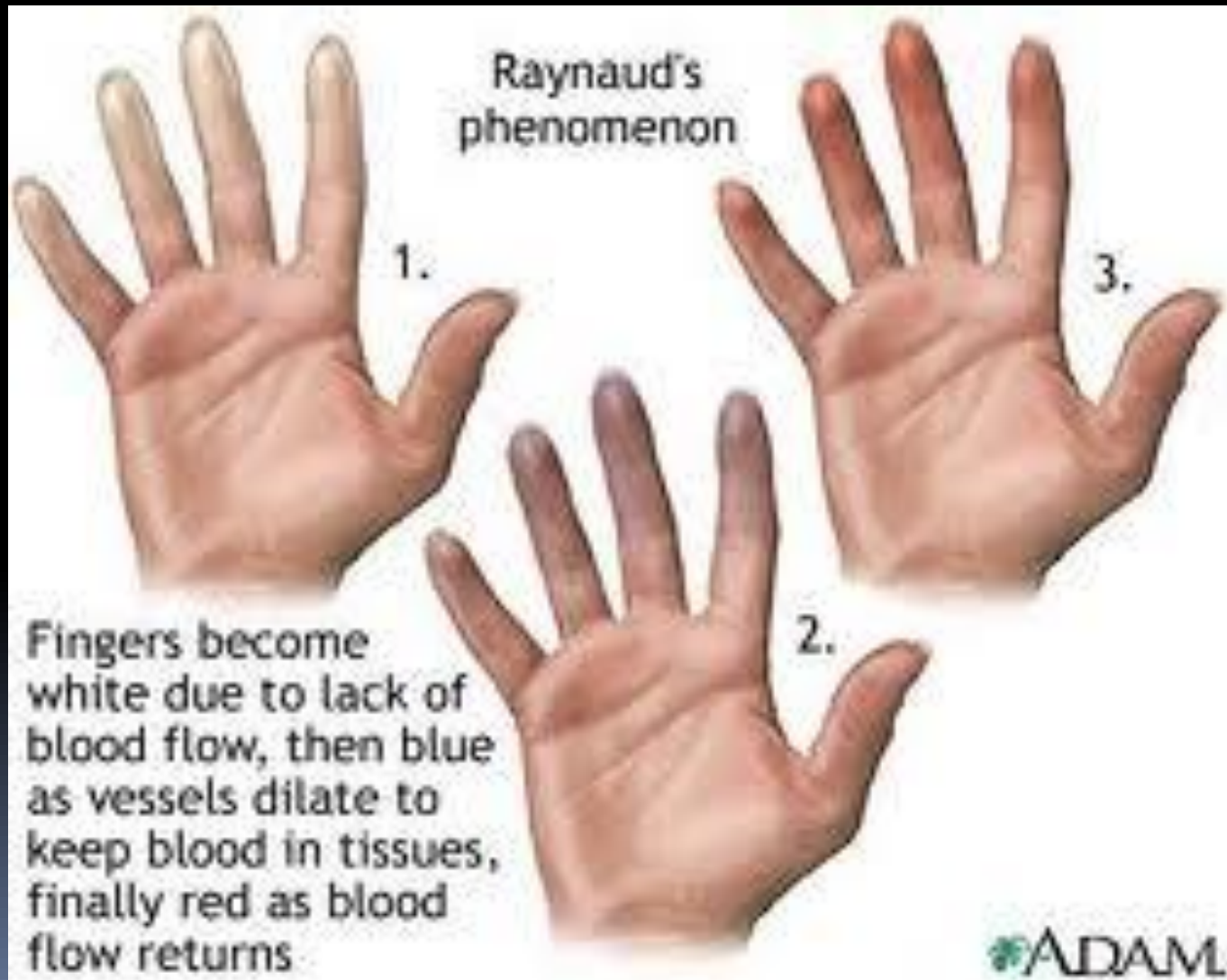
- Νοσήματα συνδετικού ιστού
- Περιφερική αγγειακή νόσος
- Υπεργλοιότητα
- Υπερπηκτικότητα
- Ενδοκρινικά νοσήματα
- Φάρμακα

Υποξύς δερματικός λύκος

- Βλάβες χωρίς ουλές με εξάρσεις και υφέσεις
- Σε περιοχές που εκτίθενται στο ηλιακό φως.
- Πολυκυκλικές ή δακτυλοειδείς
- Ερυθηματώδεις βλατίδες ή μικρές λεπιδώδεις πλάκες, μοιάζουν με ψωρίαση ή απλό λειχήνα. Αφήνουν αποχρωματισμό κι όχι ουλή μετα ύφεση.
- ANA +/-, ssDNA, anti-Ro, HLA-DR3

Φαινόμενο Raynaud

Αρθρίτιδα

Lupus arthritis

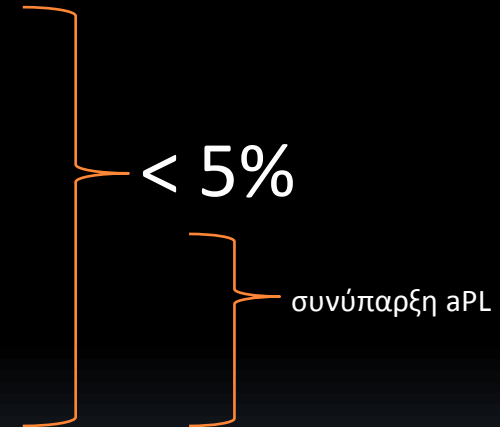

Patient with long-standing lupus has developed subluxation at the MCP joints and swan neck deformities of her fingers. These deformities are reducible (probably being due to lax tendons) and x-rays reveal no erosions or cysts, both of which differentiate these findings from those in rheumatoid arthritis.

Courtesy of Peter H Schur, MD.

Πνεύμονες

- Πλευρίτιδα – 50%
- Πνευμονίτιδα – 10%
- Πνευμονική αιμοραγία < 5%
- Διάμεση πνευμονική ίνωση
- Πνευμονικές εμβολές
- Πνευμονική υπέρταση

Καρδία

- Περικαρδίτιδα - 30%
- Μυοκαρδίτιδα - 10%
- Ενδοκαρδίτιδα Libman- Sachs – 10%, μη-βακτηριδιακή εκβλαστική

Πεπτικό σύστημα

- **Προσβολή περιτοναίου** (ορογονίτιδα-περιτονίτιδα)- δυσπεψία, ναυτία, διάρροια
- **Αγγειίτιδα μεσεντερίων** – οξεία κολικοειδή κοιλιακά άλγη, έμετο, διάρροια, οξεία χειρουργική κοιλία
- **Οξεία παγκρεατίτιδα**- 8%, και λόγω κορτικοστεροειδή
- **Προσβολή ήπατος**-ηπατομεγαλία, αυτοάνοση ηπατίτιδα

Αιματοποιητικό

- Αναιμία, λευκοπενία/λεμφοπενία, θρομβοπενία
- Αναιμία = ορθόχρωμη, ορθοκυτταρική, σπανιότερα αιμολυτική (Coombs +)
- Λευκοπενία, όχι απαραίτητα σε ενεργό νόσο
- Λέμφοπενία <1.500 κκχ συσχετίζεται με αντιλεμφοκυτταρικά αντισώματα – ενεργό νόσο.
- Βαριάς μορφής θρομβοπενία- 5%, =/- αντ αιμοπεταλιακά αντισώματα, =/- αPL
- Σπληνομεγαλία - 15%, λεμφαδενοπάθεια – 20% (αντιδραστική λεμφαδενίτιδα).

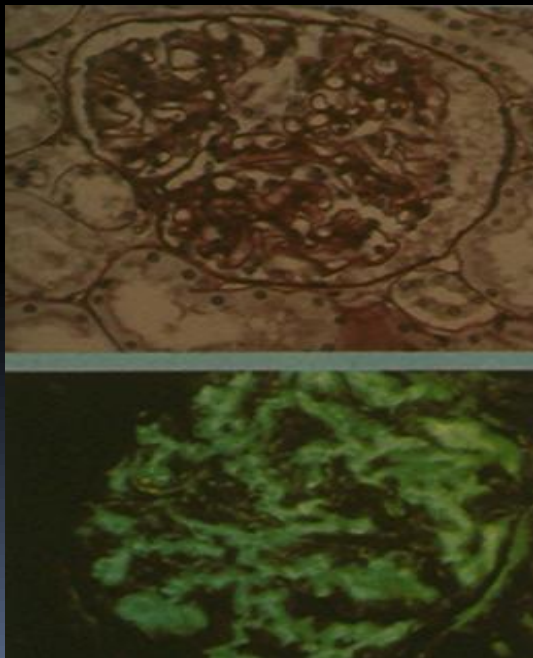

Νεφρική προσβολή - Σπειραματονεφρίτιδα

II. Μεσαγγειακή

Σπείραμα (PAS stain): υπερπλασία μεσαγγειακών κυττάρων

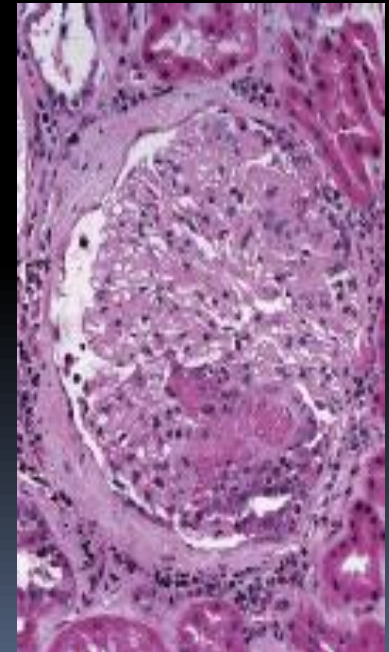
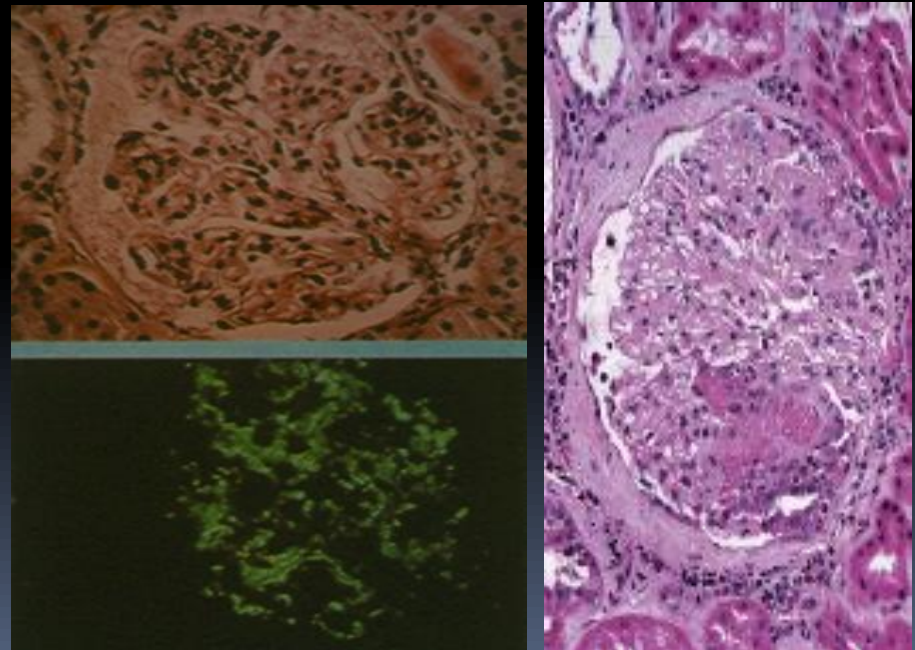
Ανοσοφθορισμός: Μεσαγγειακές εναποθέσεις ανοσοσυμπλεγμάτων (Ag-Ig-C)

III. Εστιακή τμηματική

Σπείραμα (H-E stain): υπερπλασία ενδοθηλιακών κυττάρων

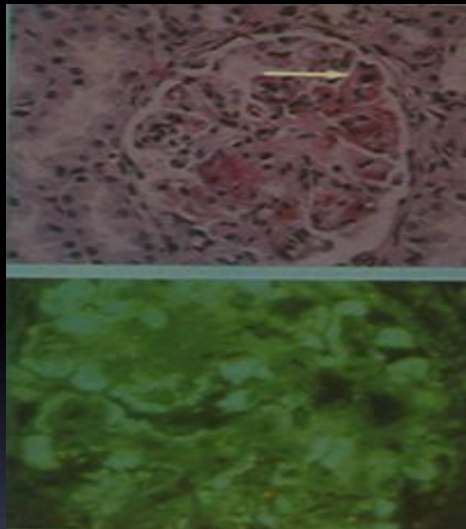
Ανοσοφθορισμός: Κοκκώδεις εναποθέσεις Ag-Ig-C στο τοίχωμα των τριχοειδών

Νεφρική προσβολή - Σπειραματονεφρίτιδα

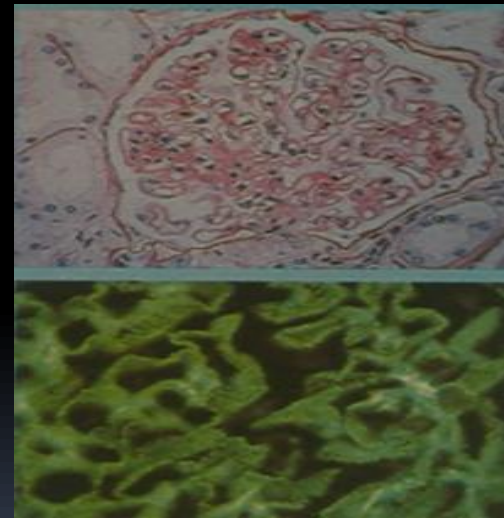
IV. Διάχυτη Υπερπλαστική

Σπείραμα (H-E stain): διάχυτη υπερπλασία ενδοθηλιακών κυττάρων
Ανοσοφθορισμός: Μαζικές εναποθέσεις Ag-Ig-C στο τοίχωμα των τριχοειδών

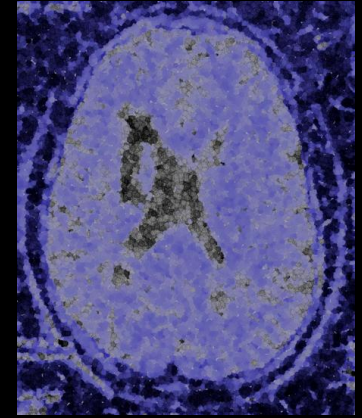
V. Μεμβρανώδης

Σπείραμα (PAS stain): μεμβρανώδεις σχηματισμοί, διάχυτη πάχυνση βασικής μεμβράνης . Ανοσοφθορισμός: Διάχυτες ομοιογενείς κοκκώδεις εναποθέσεις Ag-Ig-C στο τοίχωμα των τριχοειδών

VI. Σκληρυντική

ΚΝΣ Προσβολή

- Η **εστιακή αγγειοπάθεια** μπορεί να εκδηλωθεί ως:

- α. ΑΕΕ με οξεία νευρολογική σημειολογία

- β. σοβαρή κεφαλαλγία ← εγκεφαλική αιμορραγία

- γ. εστιακή επιληπτική κρίση

- δ. οπτική νευρίτιδα ή νευροπάθεια

- ε. αμυελινωτικό σύνδρομο

- Η **γενικευμένη αγγειοπάθεια** μπορεί να εκδηλωθεί ως:

- α. γνωσιακές διαταραχές (δυσχέρεια συγκέντρωσης, διαταραχές μνήμης)

- β. κεφαλαλγίες

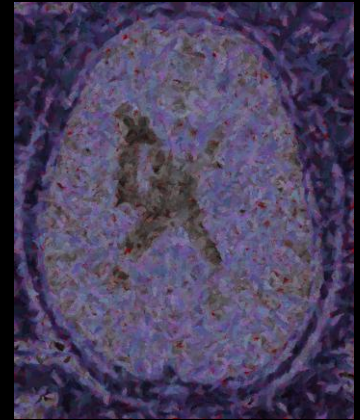
- γ. επιληπτικές κρίσεις

- δ. οξύ συγχυτικό επεισόδιο

- Η εστιακή βλάβη συσχετίζεται άμεσα με υποκείμενη αγγειακή εγκεφαλική βλάβη
- Η διάχυτη βλάβη φαίνεται να σχετίζεται με ανοσιακούς μηχανισμούς επιτελούμενους από αυτοαντισώματα ή διαμεσολαβητές φλεγμονής που παράγονται τοπικά και προκαλούν δυσλειτουργία των νευρώνων

- Η προσβολή των μηνίγγων εκδηλώνεται ως άσηπτη μηνιγγίτιδα

Αντιφωσφολιπιδικό Σύνδρομο (APS)

- Το ΚΝΣ αποτελεί το σύστημα-στόχο του ΑΦΣ
- Κλινικές εκδηλώσεις παρόμοιες με ΝΨ-ΣΕΛ
- Συχνότερη κλινική εκδήλωση:
ΑΕΕ εγκεφαλικό έμφρακτο από αρτηριακή θρόμβωση
- Θρόμβωση των φλεβωδών κόλπων και μεταθρομβωτική ημικρανία είναι συχνές κλινικές εκδηλώσεις
- Η θρομβωτική αμφιβληστροειδοπάθεια ± χοριοειδοπάθεια με παροδικά επεισόδια μείωσης της όρασης, αμαύρωσης, διπλωπίας, περιορισμού των οπτικών πεδίων ή φωτοφοβίας είναι συχνότερη από την οπτική νευροπάθεια
- Αιφνίδια αισθητικονευρική απώλεια της ακοής σε αρκετούς ασθενείς

Εργαστηριακά

- ΤΚΕ↑↑, CRP κφ- ↑λοίμωξη.
- Λευκωματουρία, αιματουρία, κυλίνδρους
- ANA + = 98%, σε χαμηλούς τίτλους ανιχνεύονται σε κφ ηλικιωμένα άτομα ή άλλα αυτοάνοσα νοσήματα.
- DNA + = 70%
- Anti-Sm=30%, είναι παθογνωμονικά
- Anti-RNP=40%, MCTD
- Anti-Ro =30%, νεφρίτιδα, υποξύ δερματικό λύκο, σύνδρομο Sjogren, νεογνικό λύκο, συγγενής κολποκοιλιακός αποκλεισμός.
- Anti-La, πάντα με Anti-Ro, μειώνει κίνδυνο νεφρίτιδας, σύνδρομο Sjogren

- **αPL-ab – 50%** : 1.αντιπυκτικό του λύκου (παράταση APPT)
2.αντισώματα έναντι καρδιολιπίνης
3.ψευδώς + δοκιμασία για σύφιλη.
- **Συμπλήρωμα**, ολικό και C3 και C4, ελαττωμένα σε έξαρση, ενεργό νόσο και νεφρίτιδα του λύκου.
- **Αντισώματα έναντι ιστονών – 70%**,
φαρμακογενή λύκο – 95%
- **Αντιριβοσωμιακά αντισώματα** - 20%, ΚΝΣ ΣΕΛ με ψύχωση, καταθλιψη.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ – ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ-1

- Τακτική παρακολούθηση-νέα κλινικά σημεία, γενικές εξετάσεις, ανοσολογικός έλεγχος
- Εμβολιασμός-ετήσιο εμβόλιο κατά γρίπης, πενταετές κατά πνευμονιόκοκκου
- Έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση λοιμώξεων
- Έλεγχο οστεοπόρωσης

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ-2

- Ρύθμιση των παραγόντων κινδύνου για αθηροσκλήρωση
- Ηλιακή προστασία
- Αποφυγή φαρμάκων που προκαλούν έξαρση
- Βελτίωση άλλων καταστάσεων

ΣΥΧΝΑ ΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΑ ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΟ ΣΕΛ

	ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΤΟΜΑΤΑ	ΜΥΟΣΚΕΛΕ- ΤΙΚΟ	ΔΕΡΜΑ	ΟΡΟΓΟΝΙΤΙΔΑ	ΣΟΒΑΡΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ
ΜΣΑΦ	+	+	-	+	-
ΚΟΡΤΙΚΟΣΤΕΡΟΕΙΔΗ	+	+	+	+	+
ΥΔΡΟΞΥΧΛΩΡΟΚΙΝΗ	+	+	+	+	-
ΑΖΑΘΕΙΟΠΡΙΝΗ	+	+	+	+	+
ΜΕΘΟΤΡΕΞΑΤΗ	-	+	+	+	-
ΜΥΚΟΦΑΙΝΟΛΙΚΗ ΜΟΦΕΤΙΛΗ	-	-	-	-	+
ΚΥΚΛΟΦΩΣΦΑΜΙΔΗ	-	-	-	-	+

BELIMUMAB

- Μειώνει επίπεδα BLYS εξαρτωμένων υποομάδων Β-κυττάρων ενώ διατηρεί Β- και Τ-κύτταρα μνήμης
- Σημαντική αύξηση συμπληρώματος
- Ταχεία και παρατεταμένη μείωση επιπέδων ανοσοσφαιρινών και ds DNA
- Μελέτη BLISS ασθενείς με 10mg/kg βαρος έναντι placebo είχαν σημαντική μείωση των σοβαρών εξάρσεων και μεγαλύτερο νούμερο ασθενών καταφερε να μειώση κορτικ/ειδή σε <7,5 mg/day

ΣΕΛ κι εγκυμοσύνη

- Χωρίς διαφορά στη γονιμότητα, η εγκυμοσύνη αυξάνει τον κίνδυνο για ήπια έξαρση.
- αPL και ιστορικό νεφρίτιδας έχουν αυξημένο κίνδυνο προ εκλαμψίας
- αPL και ιστορικό νεφρίτιδας και anti-Ro /anti-La έχουν κίνδυνο αποβολών, πρόωρου τοκετού, fetal growth restriction, συγγενή κολποκοιλιακό αποκλ.
- Επιτρέπεται η χρήση κορτιζόνης, χαμηλής δόσης ασπιρίνης Αζαθειοπρίνης και υδροξυ-χλωροκίνης στη διάρκεια της εγκυμοσύνης, αλλά απαγορεύεται η χρήση MTX, ΜΜΦ, ΚΦ.
- Χρήση χαμηλού μοριακού βάρους ηπαρίνης και ασπιρίνης μειώνει τη συχνότητα αποβολών σε ασθενείς με ΣΕΛ + αPL.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΣΕΛ

